

τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν τῶν φυτῶν, εὖ νοεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νόσου, ἐπομένως εἶναι χρησιμώταται αἱ διοχετεύσεις τῶν ὑδάτων διὰ χανδάκων ἐνθα τὰ ἐσπεριδοειδῆ καλλιεργοῦνται.

Ἄλλοτερον πρακτικὸν μέσον καθιερωθὲν διὰ τῆς πείρας εἶναι ὁ ἐμβολισμὸς (εἰς ἀπόσπασιν ἑνὸς ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέτρου) ἐπὶ νερανζέας (*citrus Bigaradia*), ὅστις ἀντικατέστησε τὸν ἐπὶ χαμηλοῦ κορμοῦ ἐμβολισμὸν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν διὰ σπόρων ἢ μοσχευμάτων, ὡς πρότερον ἐν γένει ἐγένετο. Ὡς ὑποκείμενον ἐμβολισμοῦ ἐξελέχθη ἡ νερανζέα, διότι παρατηρήθη, ὅτι αὕτη σπανίως καὶ ὀλιγώτερον σοβαρῶς προσβάλλεται ὑπὸ τῆς νόσου καὶ εὐκολώτερον θεραπεύεται διὰ μέσου ἐκκαθαρίσεων τῶν νοσηρῶν μερῶν. Ὁ ἐμβολισμὸς δέον νὰ ἐκτελῇται ὑψηλὰ, διότι ἡ νόσος, ἀναφαινομένη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τῶν δένδρων ἐγγὺς τῆς γῆς, εὐχερῶς μεταδίδεται εἰς τὰς ῥίζας, καὶ οὕτως ἀποβαίνει σοβαρωτάτη καὶ συχνάκις ἀθεράπευτος ὅταν ὁ κορμὸς ἀνήκῃ εἰς εἶδος ἢ διαφορὰν ἐξημερωμένην καὶ ὅχι εἰς νερανζέαν.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μεσσηνίας παρατηρήθη νόσος εἰσέτι ἀγνωστος, ἣν οἱ καλλιεργηταὶ διακρίνουσι καλοῦντες *λευκὴν*, ἕνεκα τῆς θέας τῶν προσβεβλημένων φύλλων καὶ καρπῶν, ἐφ' ὧν ἀναπτύσσεται ὡς κονίαμα συμφυὲς καὶ λευκόχρουν. Ἐξετασθὲν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Targioni Tozzetti τὸ κονίαμα τοῦτο ἐξήχθη ὅτι συνέκειτο ἐκ τῶν νεοσσῶν φθειρῶς τινος γνωστοῦ τοῖς ἐντομολόγοις, ἦτοι τοῦ *Aspidiotus limonii* (Signoret) καὶ μέχρι τοῦδε παρατηρηθέντος ἐν Προβεγγίᾳ. Ἡ εἰσβολὴ τοῦ φθειρῶς τούτου δὲν εἶναι πολὺ ἐκτεταμένη, συνιστῶνται δὲ πρὸς καταπολέμησιν τὰ αὐτὰ μέσα τῶν ὑποδειχθέντων κατὰ τοῦ *Mytilaspis*, οὗτινος ὀλίγον διαφέρει κατὰ τὴν φύσιν.

Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἀκολουθήσωμεν τὰς μελούσας ἐρεῦνας τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης ἐπιτροπῆς καὶ νὰ μεταδώσωμεν τοῖς καλλιεργηταῖς τῶν λεμονοπορτοκαλεῶν ὅ,τι συντελεστικώτερον ὑποδείξει πρὸς σωτηρίαν τῶν ὁσημέραι καταστρεφομένων δένδρων μας, συνιστῶμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν καταπολέμησιν πάσης κατὰ πρῶτον ἐμφανιζομένης μάστιγος διὰ τῶν ὑποδειχθέντων μέσων, ὅπως προληφθῇ ἐν τῇ ἀρχῇ ἡ διάδοσις νέων νόσων δυνάμενων νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ἀπώλειαν πικρὸς γοήτρου πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς αἰσίως ἤδη ἀρξάμενης ἀνανεώσεως τῶν καταστρεφομένων λεμονοκήπων.

ΙΑΚΩΒΟΣ Ν. Ε. ΤΟΜΠΑΖΗΣ.

Η ΕΛΛΑΣ ΕΝ ΤΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩ ΕΚΘΕΣΕΙ *

ΑΓΑΘΟΕΡΓΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ. — Ταῦτα δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς δύο κατηγορίας, εἰς καταστήματα ἰδρυθέντα ὑπὸ τῶν δήμων καὶ κατα-

* Ἴδε σελ. 293.

στήματα ιδρυθέντα παρ' ιδιωτῶν, τὰ πρῶτα τούτων συμφώνως πρὸς τοὺς κειμένους νόμους διοικοῦνται ὑπὸ ἀδελφάτων συνισταμένων ἐκ τοῦ δημάρχου καὶ τεσσάρων δημοτῶν ἐκλεγομένων κατὰ τριετίαν ὑπὸ τῶν δημοτικῶν συμβουλίων.

Τὰ ὑπάρχοντα νῦν ἀγχοεργὰ καταστήματα ἀνέρχονται εἰς 39 ἥτοι·

12 Νοσοκομεῖα ἀνὰ ἓν ἐν Ἀθήναις, Πειραιεῖ, Χαλκίδι, Μεσολογγίῳ, Ναυπλίῳ, Πάτραις, Σύρῳ, Κερκύρῳ, Ζακύνθῳ, Λευκάδι, καὶ δύο ἐν Κεφαλληνίᾳ.

7 Πτωχοκομεῖα, ἀνὰ ἓν ἐν Ἀθήναις, Πάτραις, Σύρῳ, Κερκύρῳ, Ζακύνθῳ, καὶ δύο ἐν Κεφαλληνίᾳ.

6 Ὀργανοτροφεῖα δύο ἐν Ἀθήναις, δύο ἐν Σύρῳ, ἓν ἐν Πειραιεῖ καὶ ἓν ἐν Κερκύρῳ.

4 νηπιακὰ ὄργανοτροφεῖα ἀνὰ ἓν ἐν Ἀθήναις, Πάτραις, Κερκύρῳ, Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ.

2 Φρενοκομεῖα ἐν Κερκύρῳ, τὸ μὲν διὰ τοὺς ἀνδρας· τὸ δὲ διὰ τὰς γυναῖκας.

1 Ὀφθαλμιατρεῖον ἐν Ἀθήναις.

2 Λεπροκομεῖα ἓν ἐν Κύμῳ καὶ ἓν ἐν Θήρῳ.

2 Ἐνεχυροδαφειστήρια ἐν Κερκύρῳ καὶ Κεφαλληνίᾳ.

1 Νηπιακὸν "Ασυλὸν (Grèche) ἐν Ἀθήναις.

1 Γηροκομεῖον ἐν Πειραιεῖ.

Εἰς τὰ καταστήματα ταῦτα πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις δημοσίῳ δαπάνῃ συντηρούμενον Μαιευτήριον.

Ἡ ἐτησίᾳ δαπάνη τῶν δῆμων διὰ τὰ παρ' αὐτῶν συντηρούμενα ἀγχοεργὰ καταστήματα ἀνέρχεται εἰς 590,000 δραχμῶν.

Ἡ Φιλόπτωχος ἐταιρία τῶν κυριῶν ἐν Ἀθήναις προτίθεται τὴν βοήθειαν καὶ θεράπειαν ἀσθενῶν καὶ ἀνικάνων πρὸς ἐργασίαν. Κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος ἐθεραπεύθησαν τῇ φροντίδι τῆς ἐταιρίας 1113 ἀσθενεῖς καὶ διενεμήθησαν παρ' αὐτῆς εἰς χρήματα καὶ εἰς διάφορα εἶδη 5,000 δραχμῶν.

Ἡ περιουσία τῶν ἐν Ἑλλάδι φιλάνθρωπων καταστημάτων ἀνέρχεται εἰς 7,750,000 δραχμῶν. Τὸ ἐτήσιον αὐτῶν εἰσόδημα ἀνέρχεται εἰς 750,000 δραχμῶν περίπου, αἱ δὲ δαπάναι εἰς 1,000,000 περίπου καλυπτόμεναι ὑπὸ δωρεῶν καὶ εἰσφορῶν φιλάνθρωπων.

Ἐνταῦθα πρέπει ν' ἀναφέρωμεν καὶ τὸ παρὰ τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης ιδρυθὲν ἐν Ἀθήναις Νηπιακὸν "Ασυλὸν, εἰς δ, ὡς καὶ εἰς τὸ ἀνωτέρω καταλεχθὲν, κατελείπουσιν αἱ μητέρες τὰ τέκνα αὐτῶν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμερησίας ἐργασίας τῶν.

Ἐκτὸς τῶν καταστημάτων τούτων πολλοὶ δῆμοι συντηροῦσιν ἰατροὺς πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἀπόρων.

ΓΕΩΠΟΝΙΑ.¹—Ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος εἶναι κατ' ἐξοχὴν γεωπονικὸς, ἐνεκα

¹ Ὁ κ. Α. Γ. Τομπάζης συνέταξε κατὰ παραγγελίαν τῆς ἐπὶ τῆς ἐμφυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον La Grèce sous le point de vue agricole, ἐκ' εὐκαιρίας τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τῶν Παρισίων.

ὅμως τῆς μικροχρονίου δουλείας τῶν πλυντοειδῶν καταπιέσεων καὶ τῶν συνελθόντων ἐνόπλων ἐξεγέρσεων, τὰ κατὰ τὴν γεωπονίαν ἦσαν εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν κατὰ τὴν σύστασιν τῆς πρώτης κανονικῆς κυβερνήσεως ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ ἔκτασις τῶν καλλιεργουμένων γαιῶν ἐν ταῖς ἀρχαίαις ἐπαρχίαις τῆς Ἑλλάδος ἀνέρχεται εἰς 11,000,000 στρέμματα, ἐνῶ κατὰ τὸ 1860 εἶχεν ὑπολογισθῇ εἰς 7,000,005 στρέμματα. Ἐκ τῆς συγκρίσεως διαφόρων ἀριθμῶν καταδεικνύεται ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν συγγράμματι ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις, ἣν ἔλαβεν ἡ γεωπονία παρ' ἡμῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ βασιλείου. Ἡ παραγωγή τῶν δημητριακῶν καρπῶν ὑπελογίσθη διὰ τὸ 1875 εἰς 10,000,000 κοιλῶν, ἐνῶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος ἦτο ὅλως ἀσήμεντος κατὰ δὲ τὸ 1860 9,000,000. Πρὸ τοῦ Ἀγῶνος ἡ ἐπιφάνεια ἡ κατεχομένη ὑπὸ ἀμπέλων ἀνῆρχετο μόνον εἰς 26,000 στρέμματα, νῦν ἀνέρχεται εἰς 1,000,000. Ἡ παραγωγή τῶν σταφίδων ἀνῆρχετο μόνον εἰς 10,000,000 λιτρῶν, νῦν δὲ ἀνέρχεται εἰς 180,000,000. Ἡ πρόδος τῆς ἡμετέρας γεωπονίας θὰ ἦτο μεγαλειτέρα ἂν μὴ ἐκωλύετο ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος παρ' ἡμῶν φορολογικοῦ συστήματος καὶ τῆς μικρότητος τῶν παρ' ἡμῶν ιδιοκτησιῶν.

Ἡ καλλιεργουμένη σήμερον ἐπιφάνεια ἀνέρχεται εἰς 20,615,546 στρέμματα, διακριομένη ὡς ἑξῆς:

Δημητριακοὶ καρποὶ καὶ ἄλλα ἀλευρώδη τρόφιμα	3,718,689
Λαχανόκηποι καὶ σικυῶνες	26,579
Φυτεῖαι βιομηχανικοῦ προορισμοῦ	1,921,422
Νομαὶ τεχνηταὶ	268,133
» φυσικαὶ	3,852,204
Δένδρα	90,131
Ἀμπελῶνες	1,237,388
Ἀγρωναπαύσεις	3,500,000
Δάση	6,000,000
	20,615,546

Ἀφαιρουμένων τῶν φυσικῶν νομῶν ἀπομένει ἐπιφάνεια καλλιεργουμένη ἐκ 16,953,170 στρεμμάτων ἴση πρὸς τὸ $\frac{1}{3}$ τῆς ἐπιφανείας τῆς Ἑλλάδος.

Δημητριακοὶ καρποὶ κλπ. Ἡ ἐπιφάνεια ἡ κατεχομένη ὑπὸ δημητριακῶν καρπῶν κλπ. ἀλευρώδων προϊόντων ἀνέρχεται εἰς 4,101,671 στρέμματα. Ἐκ τούτων τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ὁ σῖτος (1,595,864 στρέμμ.), μετὰ τοῦτον ἔρχεται ἡ κριθή, ὁ ἀραβόσιτος κλπ.

Ἡ ὅλική παραγωγή ὑπελογίσθη διὰ τὸ 1875 εἰς 3,828,805 ἐκτόλιτρα ἄξιμας 60,000,000, ἐκ τούτων σῖτος 1,540,000 ἐκτόλιτρα. Ἡ παραγωγή τοῦ σίτου δὲν ἀρκεῖ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν· εἰσῆχθησαν δὲ κατὰ τὸ 1875 3,345,174 κοιλὰ σίτου. Ἡ ἐξαγωγή τοῦ σίτου εἶναι ὅλως ἀσήμεντος.

Ἡ ἐτησία κατανάλωσις σίτου ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἀνέρχεται εἰς 6,900,000 κοιλὰ ἂν ὑπολογίσωμεν ὅτι ἐκ τούτων 800,000 κοιλὰ χρησιμεύουσιν εἰς σποράν, ὑπολείπονται 6,100,000 κοιλὰ διὰ τροφήν τῶν κατοίκων, ἥτοι ἀναλογοῦσιν εἰς ἕκαστον ἄτομον 4 κοιλὰ, 5 ὀκάδες καὶ 120 δράμια σίτου ἐτησίως. Ἡ παραγωγή τοῦ σίτου ἐξατιμήθη εἰς 26,000,000 δραχμῶν, ἡ δὲ ἀξία τοῦ εἰσκαγομένου εἰς 23,000,000 κατὰ μέσον ὄρον.

Ἡ παραγωγή τῶν λοιπῶν δημητριακῶν καρπῶν ἀνέρχεται εἰς 3,307,981 κοιλὰ ἀρχαιοσίτου ἀξίας 12,711,642 δραχμῶν, 2,194,807 κοιλὰ κριθῆς ἀξίας 8,011,045 δραχμῶν, 1,588,364 κοιλὰ σικάλως ἀξίας 8,807,143 δραχμῶν. Ἡ ἐξαγωγή τῶν καρπῶν τούτων εἶναι ὅλως ἀσήμαντος, ἡ δὲ ἀξία τῆς εἰσκαγωγῆς ἀνέρχεται εἰς 2,000,000 περίπου.

Ἡ παραγωγή τῶν ὀσπρίων ἀνέρχεται εἰς 3,759,021 ὀκάδας ἀξίας 1,712,465 δραχμῶν.

Λαχανικά. — Ἡ κατεχομένη ὑπ' αὐτῶν ἐπιφάνεια ἀνέρχεται εἰς 26,580. Ἡ δὲ παραγωγή αὐτῶν κατὰ τὸ 1875 ἦτο ἀξίας 870,000 δραχμῶν.

Κυριώτατα βιομηχανικά προϊόντα. — Ἐλαιώδη φυτὰ τὸ λῆνον ἢ κάνναβις καὶ τὸ ἄνισον κατεῖχον κατὰ τὸ 1875 14,142 στρέμματα, ἡ δὲ παραγωγή ἀνῆλθε εἰς 506,910 ὀκάδας.

Ἐλαιώδη δένδρα

Ἐλαιῶνες	στρέμ. 1,678,998
Ἀμυγδαλῶνες	» 5,937

Ἡ παραγωγή τοῦ ἐξ ἐλαιῶν ἐλαίου ἀνέρχεται εἰς 20 ἑκκτομμύρια ὀκάδων ἀξίας 20,000,000 δραχμῶν. Ἡ ἐξαγωγή τοῦ ἐλαίου ἀποτελεῖ ἓνα τῶν σπουδαιοτέρων κλάδων τοῦ ἡμετέρου ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου ἡ σπουδαιότης αὐτῆς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς ἀριθμῶν. Ἐξήχθησαν κατὰ τὰ ἔτη

1870	ὀκάδες	3,819,379	ἀξίας δραχ.	4,627,633
1871	»	9,213,257	»	10,694,331
1872	»	2,592,543	»	2,970,683
1873	»	6,384,471	»	6,710,692
1874	»	2,919,412	»	2,288,364
1875	»	12,244,015	»	12,932,904

Υφαντικά φυτά. — Ἐκ τούτων μόνος ὁ βάμβας κατέχει σπουδαίαν θέσιν. Ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ ἤρξατο ἐπεκτεινομένη ἀπὸ τοῦ 1863 ἐποχῆς τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Κατὰ τὸ 1875 ἡ καλλιέργεια τοῦ βάμβακος κατεῖχε 100.858 στρέμ-

μακτα, ἡ παραγωγή αὐτοῦ ἀνῆλθεν εἰς 5,452,051 ὀκάδας ἀξίας 3,275,490 δραχμῶν.

Ὁ βάμβαξ οὗτος καταναλίσκεται ἅπας σχεδὸν ὑπὸ τῶν ἐγγυφίων κλωστηρίων, ὥστε ἡ ἐξαγωγή αὐτοῦ εἶναι ἀσήμαντος.

Ἔτερα βιομηχανικὰ φυτά. — Μεταξὺ τούτων ὁ καπνὸς κατέχει τὴν πρώτην θέσιν. Κατὰ τὸ 1875 ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ κατεῖχε 42,037 στρέμματα· ἡ παραγωγή ἀνῆλθε εἰς 2,130,203 ὀκάδας ἀξίας 2,556,255 δραχμῶν. Ἐκ τούτου ἐξάγεται ποσὸν ἀξίας 1,000,000 περίπου δραχμῶν.

Ἐρυθρόδαρον. — Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἐρυθροδάνου ἄλλοτε λίαν διαδεδομένη περιωρίσθη λίαν, ἀφότου ἡ βιομηχανία ἀντικατέστησεν αὐτὸ ἐν πολλοῖς δι' ἄλλων χρωματιστικῶν οὐσιῶν. Κατὰ τὸ 1875 ἡ παραγωγή αὐτοῦ ἀνῆλθεν εἰς 19,844 στατῆρας ἀξίας 800,000 δραχμῶν. Ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ κατέχει ἐπιφάνειαν 4,750 στρεμμάτων.

Δενδροκομία. — Περί ταύτης δὲν ὑπάρχουσιν ἀκριβεῖς πληροφορίες, διότι ἡ καλλιέργεια τῶν δένδρων γίνεται ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐντὸς κήπων καὶ οὐχὶ ἐν ἰδιαιτέροις χώροις.

Συκαῖ. — Αὗται κατεῖχον κατὰ τὸ 1875 ἔκτασιν 63,477 στρέμμ. ἡ παραγωγή ἀνῆλθε εἰς 218,780 στατῆρας ἀξίας 3,000,000. Μέγα μέρος τῶν σύκων ἀξίας περίπου 2,000,000 ἐξάγεται εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Μορέαι. — Κατεῖχον κατὰ τὸ 1875 54,000 στρεμμάτων. Ἡ παραγωγή αὐτῶν συγχέεται μετὰ τῆς τῶν μεταξοσκωλήκων, ἥτις ἐξετιμῆθη διὰ τὸ 1876 εἰς 1,000,000 δραχμ. Τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ προϊόντος τούτου ἐξάγεται εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ἀμπέλος. — Οἱ ἀμπελῶνες καὶ σταφιδῶνες κατέχουσιν ἐπιφάνειαν 1,237 στρεμμάτων, ἐξ ὧν 871,079 οἱ ἀμπελῶνες καὶ 366,309 οἱ σταφιδῶνες.

Ἡ παραγωγή τῶν ἀμπελώνων ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1875 εἰς τὴν ἀξίαν 19 ἑκτομμ., ἡ δὲ τῶν σταφιδῶνων 37,000,000 δραχμῶν. Ἄπαν σχεδὸν τὸ ποσὸν τοῦτο τῶν σταφιδῶν ἐξάγεται εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ἡ ἐξαγωγή τῶν ἡμετέρων οἴνων ἀνέρχεται εἰς 4,819,200 ὀκάδας ἀξίας 1,200,000 δραχμῶν.

Νομαί. — Τὰ τριφύλλια καὶ τὸ γρασιδίον κατέχουσι 268,133 στρέμμ. Αἱ φυσικαὶ νομαὶ ὑπολογίζονται εἰς 3,853,204 στρέμμ.

Λάση. — Ἡ ὑπὸ τούτων κατεχομένη ἔκτασις ἀνέρχεται εἰς 6,000,000 στρέμμ. Ἡ καλλιέργεια αὐτῶν εἶναι δυστυχῶς λίαν ἡμελημένη. Ἡ ἀξία τῆς ὀλικῆς ἐτησίως παραγωγῆς αὐτῶν ἀνέρχεται σχεδὸν εἰς 4,000,000 δραχμῶν. Τὸ σπουδαιότατον δασικὸν προϊόν εἶναι αἱ βάλανοι. Αἱ δρυς ἐξ ὧν αὐταὶ παράγονται κατέχουσι 13,000 στρεμμάτων· ἡ δὲ ἐξαγωγή αὐτῶν ὑπερβαίνει τὰς 100,000 στατῆρων ἀξίας 2,000,000 περίπου.

ΚΤΗΝΗ. — Ἡ ἀπκρίθμησις τῶν κτηνῶν τῶν ὑποβάλλομένων εἰς φορολογίαν τὴν γενομένην κατὰ τὸ 1875 ἔδωκε τὰ ἑξῆς ἀποτελέσματα·

Βόες	159,133
Ἀγελάδες	81,984
Βούβαλοι	794
Μοσχάρια	37,514
Ἴπποι	97,176
Ἡμίονοι	45,440
ὄνοι	97,395
Χοῖροι	179,662
Πρόβατα	2,291,917
Αἴγες	1,836,628
Τὸ ὅλον	4,827,663

Ἡ τῶν κτηνῶν ταύτων χρησιμεύουσιν εἰς τὴν γεωργίαν

Βόες	153,712
Ἀγελάδες	37,120
Βούβαλοι	230
Ἴπποι	8,152
Ἡμίονοι	6,358
ὄνοι	7,453
Τὸ ὅλον	213,005

Ἐπὶ 4,000,000 στρεμμάτων γῆς ἀροσίμου ἀναλογεῖται 1 ζεῦγος ἀροτήρων κτηνῶν ἐπὶ 38 στρεμμάτων. Τῶν αἰκισίτων κτηνῶν δὲν ὑπάρχει ἀπαιρήματα.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κυψελῶν τῶν μελισσῶν ἀνέρχεται εἰς 166,900.

Ἡ ἐξαγωγή τῶν ζώων εἶναι ἀσήμαντος. Ἡ εἰσαγωγή αὐτῶν κατὰ τὸ 1875 ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀξίαν 2,858,599 δραχμῶν· ἐκ τούτων ἐξήχθησαν δραχ. 1.940,312 μόνον δι' ἀγορὰν βοῶν καὶ ταύρων.

Τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα τῶν ζώων ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὄρον

Διὰ τοὺς βόας εἰς δραχ. 32, διὰ τοὺς ἵππους 40 καὶ διὰ τὰ μαλλοφόρα ζῶα 8.

Ἡ παραγωγή μαλλίου κατὰ τὸ 1875 ἀνῆλθεν εἰς 3,000,000 ὀκάδων περίπου ἀξίας λεπτ. 80 ἕως 1,50 δραχ. κατ' ὄκλιν. Κατὰ τὸ 1874 ἐξήχθησαν 6,556 στατῆρες μαλλίου ἀξίας 409,882 δραχμῶν.

Ἡ παραγωγή ἐκάστης κυψέλης ὑπολογίζεται εἰς 6 ὀκάδας μέλιτος καὶ 100 δράμια κηροῦ ἀξίας ἐν ὅλῳ 7,50 δραχ.

Ἀγροτική οἰκονομία. — Ἐνταῦθα ἀναφέρονται ἐν συντόμῳ τὰ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν γεωπόνων, τὴν διαίρεσιν τῆς ιδιοκτησίας, ἥτις παρ' ἡμῶν εἶναι λίαν κατὰ τετραμμένη. Τὰ διάφορα εἶδη τῶν συμφωνιῶν διὰ τὴν καλλιέργειαν

τῶν κτημάτων, τὸ ἡμερομίσθιον διὰ τὰς ἀγροτικὰς ἐργασίας, ὅπερ ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὅρον εἰς δραχ. 2,80.

Ἡ μέση παραγωγή εἰς δημητριακοὺς καρποὺς κατὰ στρέμμα γῆς πρώτης ποιότητος εἶναι 7 κοιλῶν δευτέρας ποιότητος 2—3 κοιλῶν· ἡ δὲ τιμὴ ἐνὸς στρέμματος γῆς ποικίλλει μεταξὺ 40 καὶ 100 δραχ.

Ἡ ἀξία τῆς ἐξαγωγῆς γεωργικῶν προϊόντων ἀνέρχεται εἰς 55,566,000 δραχ. ἐτησίως, ἡ δὲ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς 37,858 δραχμ.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.—Ἡ βιομηχανία ἥτις ἐνεκὴ τῆς ἀραιότητος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ διαφόρων ἄλλων αἰτίων ἤργησε ν' ἀναπτυχθῇ ἔλαβε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ταχυτάτην ἀνάπτυξιν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν βιομηχανικῶν ἐργαστηρίων ἀνέρχεται εἰς 108 ἐνοῦντα δύνανται, 2,884 ἵππων· τούτων ὑπάρχουσιν ἐν Πειραιεὶ 33 δυνάμεις ἵππων 1095. Κατ' εἶδος διακρίνονται καὶ ἐργαστήρια ταῦτα ὡς ἑξῆς:

Ἀλευρόμυλοι	44	ἵππων	859
Βαμβακοκλωστήρια.	12	»	591
Μεταξοκλωστήρια	2	»	84
Ἐλαιοτριβεῖα	11	»	192
Μηχανοποιεῖα	10	»	118
Βυρσοδεφεῖα	4	»	46
Ἐκκοκκιστήρια	4	»	63
Οἶνοποιεῖα καὶ Πνευματοποιεῖα .	10	»	39
Μεταλλουργεῖα	4	»	700
Ὑφαντήρια (βάμβακος).	2	»	96
Πυριτιδοποιεῖον	1	»	45
Διάφορα	7	»	45

Ἐνταῦθα παραλείφθη τὸ χαρτοποιεῖον τοῦ κ. Βαρουξάκη ἐν Πειραιεὶ περὶ τοῦ ὁποίου φαίνεται δὲν εἶχον δοθῇ ἐγκρίτως πληροφορία. Τὰ χαρτοποιεῖον τοῦτο κινεῖται ὑπὸ μηχανικῆς δυνάμεως 75 ἵππων. Παρατηροῦνται δὲ καὶ τινες ἄλλαι μικραὶ διαφωνίαι πρὸς τὰς ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐκθετῶν σημειώσεις, ἵσως δὲ τοῦτο προέρχεται διότι κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ ἐδόθησαν ἀκριβεστέροι πληροφορία παρὰ τῶν ἐργαστηριαρχῶν.

Τὰ πλεῖστα καὶ σπουδαιότατα τῶν ἐργαστηρίων ταύτων ιδρύθησαν ἀπὸ τοῦ 1869.

Ἡ δαπάνη τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 29,000,000 δραχμῶν περίπου. Δαπανῶσι κατ' ἔτος 45,000,000 εἰς πρώτας ὕλας καὶ 3,000,000 εἰς καύσιμον ὕλην, παράγουσι δὲ προϊόντα ἀξίας 55,000,000 δραχμῶν. Αἱ πληροφορίες αὗται δοθεῖσιν ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν

ἐργαστηρίων, νομίζομεν ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀξιώσεις μεγάλης ἀκριθείας.

Τὰ κλωστήρια κατυναλίσκουσιν ἅπαντα σχεδὸν τὸν ἐγχώριον βάλαντακα, ἕνεκα δ' αὐτῶν περιορίσθη ἡ εἰσαγωγή νημάτων εἰς 1,000,000 δραχ. ἀπέναντι νημάτων ἐξαγομένων ἴσης ἀξίας. Κατὰ τὸ 1870 ἡ εἰσαγωγή νημάτων ἀπερρόφησε 2,700,000 δραχμῶν.

Τὰ Βυρσοδυσθεῖα κατεργάζονται οὐ μόνον τὰ ἐγχώρια δέρματα, ἀλλ' εἰσάγουσι πρὸς κατεργασίαν καὶ δέρματα ἀξίας 3,000,000 δραχ. Ἡ παραγωγή τῶν ἀλευρομύλων ὑπολογίζεται εἰς 26,000,000 δραχ.

Τὰ ἐλαιοτριβεῖα παράγουσι προϊόν 13—14 ἑκατομμ. δραχμ.

Σπουδαιότατα καὶ ὠφελιμώτατα εἰς τὴν γεωργίαν καὶ βιομηχανίαν εἶναι τὰ μηχανοποιεῖα κατασκευάζοντα παντὸς εἶδους μηχανὰς καὶ ἐργαλεῖα.

Τὰ προϊόντα τῆς μεταλλουργίας ὑπερβαίνουν τὴν ἀξίαν τῶν 5,000,000 δραχμῶν ἑτησίως.

Ἐργάται. — Ἐν ταῖς ἐν λόγῳ ἐργαστηρίοις ἐργάζονται ἐν ἔλῳ 7,342 ἐργάται ἐξ ὧν 4,599 ἄνδρες, 1230 γυναῖκες, 629 παῖδες καὶ 524 κοράσια.

Νομοθεσία. — Ἐνταῦθα ἐκτίθεται ἐν συντόμῳ ὅτι ἡ νομοθεσίᾳ ἡ διέπουσα παρ' ἡμῖν τὰ τῆς βιομηχανίας στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἐλευθέρου διαγωνισμοῦ καὶ ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τὰ τῆς βιομηχανίας παρὰ μόνον ὅσῃς ἀπαιτεῖ τοῦτο τὸ δημόσιον συμφέρον ἢ ἡ δημοσία ἀσφάλεια. Πάντα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν βιομηχανίαν ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν παρὰ τῷ ὁποίῳ ἐδρεύει ὡς συμβουλευτικὸν σῶμα ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς ἐμφυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐπιμελεῖται καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν Ἐκθέσεων τῶν Ὀλυμπίων ἰδρυθέντων παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Εὐαγγέλη Ζάππα.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ. — Ἀφοῦ προταχθῶσιν ἐνταῦθ' ἑνὰ περὶ ἐμπορικῆς νομοθεσίας παρ' ἡμῖν, περὶ ἐμπορικῆς ἐκπαιδεύσεως, περὶ ἐμπορικῶν πανηγύρεων καὶ νομισματικοῦ συστήματος, πραγματεύεται ὁ συγγραφεὺς περὶ κινήσεως τοῦ ἡμετέρου ἐμπορίου.

Κίνησις ἐμπορίου. — Αἱ περὶ τῆς κινήσεως τοῦ ἐμπορίου πληροφορίες ἀρχοῦν ἀπὸ τοῦ 1851. Περὶ τῶν ἀρχαίων ἐπαρχιῶν τοῦ βασιλείου ἔχομεν τὰ ἐξῆς ἐξαγόμενα·

	Εἰδικὸν ἐμπόριον	ἤτοι εἰσαγωγή	ἐξαγωγή
1851	39,670,904	25,819,702	13,851,202
1864	80,187,801	54,982,694	25,205,167
	Γενικὸν ἐμπόριον	ἤτοι εἰσαγωγή	ἐξαγωγή
1858	73,061,196	44,201,511	28,865,185
1864	93,288,405	61,899,765	31,388,640

Συμπεριλαμβανομένης δὲ καὶ τῆς Ἑπτανήσου ἔχομεν

	Γενικὸν ἐμπόριον	ἤτοι εἰσαγωγὴ	ἐξαγωγὴ
1865	141,923,108	90,251,389	51,691,710
1874	195,853,066	120,367,159	75,485,907*

Ἐκ τῶν παρατιθεμένων ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν συγγράμματι πινάκων τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῶν κυριωτάτων ἐμπορευμάτων κατ' εἶδος συνάγεται ἡ οἰκονομικὴ καὶ βιομηχανικὴ πρόοδος τοῦ τόπου.

Ἡ εἰσαγωγὴ ἀκατεργάστων δερμάτων κατεργαζομένων ἐν Ἑλλάδι ηὔξησε τεραστίως, ἀναλόγως ηὔξησε καὶ ἡ ἐξαγωγὴ κατεργασμένων δερμάτων, ἡ λαιττώθη δὲ ἡ εἰσαγωγὴ τοιαύτων. Ἐν ταῖς πίναξι τοῦ 1874 περιλαμβάνονται δύο νέα ἀντικείμενα ἐξαγωγῆς προϊόντα τῆς ἡμετέρας βιομηχανίας, ὁ μόλυβδος καὶ τὰ νήματα.

Ἐμπορικὴ ναυτιλία. — Πρὸ τοῦ 1821 ὑπῆρχον κατ' ἐπισήμους βεβαιώσεις 449 πλοῖα τόννων 52,000, κατὰ τὸ 1838 ηὔξηθησαν εἰς 3,269 τόννων 82,502· κατὰ τὸ 1874 ὑπῆρχον πλοῖα 5,202 τόννων 250,077 ὑπερρετούμενα ὑπὸ 25,000 ἀνδρῶν.

Ἀνώνυμοι Ἑταιρίαι καὶ Τράπεζαι. — Παρεθέτομεν ἐνταῦθα τὸν ἑξῆς πίνακα περὶ αὐτῶν.

10 ἀσφαλις. ἐταιρίαι	Κεφ. ὀνομαστ.	25,500,000	καταβληθέν	6,568,000
16 βιομηχανικαὶ » » »		10,867,000	»	6,814,000
18 μεταλλευτικαὶ » » »		30,876,000	»	22,978,000
5 δανειστικαὶ τράπεζαι » » »		66,944,000	»	37,684,000
		134,186,000		74,031,000

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ. — Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1877 τὰ μὲν ἔσοδα ἀνέρχονται εἰς δραχ. 39,247,500, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δραχ. 41,067,825.

Ἐκ τῶν παρατιθεμένων πινάκων τῆς αὐξήσεως τῶν ἐσόδων τοῦ κράτους ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦ 1860 τὰ ἔσοδα ηὔξησαν ἀπὸ 7,950,383 εἰς 24,264,205 ἤτοι κατὰ 205, 19 ⁰/₁₀, καὶ αἱ δαπάναι ἀπὸ 12,982,000 εἰς 22,189,258 ἤτοι κατὰ 70,91 ⁰/₁₀. Κατὰ δὲ τὸ δεκάετές διήστημα ἀπὸ τοῦ 1865 μέχρι τοῦ 1874, τὰ μὲν ἔσοδα ηὔξησαν ἀπὸ 27,295,947 εἰς 40,326,575 ἤτοι κατὰ 47,74 ⁰/₁₀, τὰ δὲ ἔξοδα ἀπὸ 27,811,655 εἰς 39,725,870 ἤτοι κατὰ 42,84 ⁰/₁₀.

* Κατὰ τοὺς πρὸ μικροῦ δημοσιευθέντας ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν πίνακας τῆς κινήσεως τοῦ ἐμπορίου τοῦ 1875, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ εἰδικὸν ἐμπόριον ἀνέρχεται εἰς 190,249,630 δραχ. διανεμόμενον εἰς εἰσαγωγὴν 114,485,615 καὶ ἐξαγωγὴν 75,764,015, τὸ δὲ γενικὸν ἐμπόριον εἰς 234,477,560 δραχ. εἰσαγωγὴν 145,505,625 καὶ ἐξαγωγὴν 88,971,935.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν συγγράμματος, τὸ ὁποῖον ἂν ἐξαιρέσῃ τις τὰ τυπογραφικὰ λάθη, τῶν ὁποίων δυστυχῶς βρίθκει ἕνεκεν τῆς ταχύτητος μεθ' ἧς ἐτυπώθη, καὶ μικρῶν τινῶν παρόραμάτων ἕνεκα τῆς σπουδῆς μεθ' ἧς συνετάχθη καὶ τοῦ πολυασχόλου τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ, ἀσχολουμένου καὶ εἰς τὴν παρασκευὴν τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν Παρισίων, εἶναι ἄξιον πάσης συστάσεως. Ὁ κ. Μανσόλας εἶναι ἄξιος παντὸς ἐπαίνου, διότι διὰ τῆς συντάξεως τοῦ ἔργου τούτου παρέχει τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς ξένους νὰ μελετήσωσιν τὴν κατάστασιν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ὑπὸ πᾶσαν σχεδὸν ἑποψίαν καὶ νὰ ἐξενέγκωσιν ἐν γνώσει τὴν περὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν κρίσιν των. Βεβαίως ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ὀστεροῦμεν κατὰ πολὺ, ἀλλ' οὐδεὶς βεβαίως θέλει καταδικάσει τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἂν λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν κατάστασιν αὐτοῦ ὅτε ἀπέσεισε τὸν βάρβαρον ζυγὸν καὶ τὰς δεινὰς περιπετείας ἃς ὑπέστη καὶ εἰσέτι ὑφίσταται.

Περὶ τοῦ δευτέρου μέρους ἥτοι τοῦ καταλόγου τῶν ἐκθετῶν θέλομεν πραγματευθῆ προσεχῶς, διότι ἀποσταλέντων καὶ ἄλλων ἐκθεμάτων μετὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ θέλει καταρτισθῆ ὅσον οὕτω ὀριστικὸς καὶ πλήρης κατάλογος.

Π. Α.

ΠΕΡΙ ΜΙΚΡΟΦΩΝΟΥ

Τὸ τηλέφωνον τοῦ Bell μεταδίδει μὲν πιστῶς καὶ εὐκρινῶς τὴν φωνὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς μεγάλας ἀποστάσεις, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πλάτος τῆς καμπικῆς κινήσεως τοῦ ἐλάσματος ἐν τῇ ἀγγελιοδόχῳ συσκευῇ εἶναι μικρότερον ἢ ἐν τῷ ἀγγελιοδότῃ, ἀναγκασίως καὶ ἡ φωνὴ μεταδίδεται λίαν ἐξησθενημένη. Ὡς δὲ ὅταν δι' ἀνεστραμμένης διόπτρας διορθῶμεν τὰ περίξ ἡμῶν ἀντικείμενα, στρέφοντες πρὸς αὐτὰ τὸν προσοφθάλμιον φακόν, βλέπομεν ταῦτα ὑπὸ σμίκρυνσιν, οὕτω καὶ διὰ τοῦ τηλεφώνου τοῦ Bell ἀκούομεν μὲν πάντας τοὺς ἤχους τοὺς παραγομένους ἐνώπιον τοῦ ἀγγελιοδότου ἀλλ' ἀσθενεστέρους. Τὴν ἑλλειψιν ταύτην ἠδυνήθη νὰ ὑπερνικήσῃ ὁ Ἀμερικανὸς Hughes ὁ ἐφευρέτης ἀρίστου τηλεγραφικοῦ συστήματος, μεταχειριζόμενος ὡς ἀγγελιοδόχον μὲν αὐτὸ τοῦτο τὸ τηλέφωνον τοῦ Bell, ὡς ἀγγελιοδότην δὲ ἀπλουστάτην τινὰ συσκευὴν, ἣν ἀπεκάλεσε μικρόφωνον, δι' οὗ μεταδίδονται εἰς μεγάλας ἀποστάσεις καὶ οἱ ἀσθενέστατοι τῶν ἤχων καθιστάμενοι μᾶλλον ἐντατικοί. Ὡς δὲ διὰ τοῦ μικροσκοπίου ὁρῶμεν τὰ διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ ἀόρατα ἀντικείμενα, οὕτω καὶ διὰ τοῦ μικροφώνου δυνάμεθα νὰ ἀκούωμεν τοὺς ἄλλους μὴ ἀκουστοὺς ἤχους.

Καὶ ἡ μὲν ἀγγελιοδόχος συσκευὴ ἢ τὸ τηλέφωνον τοῦ Bell ¹ σύγκειται

¹ 14. Παρνασσὸς Α', 453 καὶ 879.